

SANTA MARIA DEL MIRACLE

L'església romànica, ara enrunada, s'edificà sobre les restes d'una basílica paleocristiana del segle VI. Aquesta era de planta basilical capçada per un absis de ferradura.

La romànica és dels segles XII i XIII, presenta una planta de creu llatina amb una sola nau, transsepte i capçalera carrada. La coberta era de volta apuntada i sobre el creuer hi havia un cimbori damunt trompes còniques. La nau es dividia en quatre trams i el transsepte en tres, tots

SANTA MARIA DEL MIRACLE. Tarragona.

delimitats per columnes adossades i arcs torals. La porta d'entrada era al mur nord i en tot el temple, s'hi obrien dotze finestres de doble esqueixada.

CALL JUEU. Només en queden vestigis d'arcs gòtics del segle XIV.

FÒRUM PROVINCIAL ROMÀ (segle I dC): Eren els edificis dedicats a l'administració de la Tarraconensis. Només en queden uns murs.

CIRC ROMÀ (segle I dC): Edificació destinada a les curses de cavalls i carros (bigues i quadrigues).

AMFITEATRE ROMÀ (segle II dC): Destinat a la lluita dels gladiadors. A la seva arena fou martiritzat el bisbe Fructuós i posteriorment s'hi bastí l'església de Santa Maria del Miracle.

Recopilació i fotos JoanCodina i Bernaus

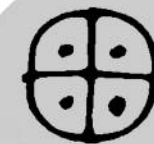
BIBLIOGRAFIA

Catalunya Romànica, vol. XXI: el Tarragonès, el Baix Camp, l'Alt Camp, el Priorat i la Conca de Barberà.

Guies Catalunya Romànica, vol. 9: el Tarragonès, el Baix Camp, l'Alt Camp, el priorat i la Ribera d'Ebre.

Tarragona, ruta medieval: fulletó del Patronat Municipal de Turisme, 2008.

Arquebisbat de Tarragona www.arquebisbattarragona.cat

AARS

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 206

19 de febrer de 2022

EL TARRAGONÈS

TARRAGONA

Història

La ciutat de Tarragona fou fundada pels romans i l'any 197 aC esdevingué la capital de la província anomenada Hispània Citerior. El seu màxim esplendor fou a l'època de l'emperador August – 63 aC a 14 dC – que era la segona ciutat de l'Imperi i tenia uns 30.000 hab. L'any 330 començà la decadència de l'imperi Romà d'occident i tanmateix la de Tàrraco.

CATEDRAL DE SANTA MARIA. TARRAGONA. Façana principal..

El cristianisme arrelà ràpidament a Tàrraco. El bisbe Frutuós i els seus dos diaques van ser cremats vius a l'amfiteatre l'any 259. L'edicte de Milà, dictat per l'emperador Constantí l'any 313, atorgà la llibertat de culte i, dos anys més tard, al concili d'Arles de Provença, hi assistí el bisbe de Tarragona. L'emperador Teodosi amb l'edicte de Nicea del 380, proclamà el cristianisme única religió oficial a tot l'Imperi i cinc anys més tard, el papa, nomenà el bisbe de Tarragona metropolità de la Tarraconensis i primat d'Hispania. Durant l'època visigòtica, continuà com a seu metropolitana i es varen construir dues basíliques, la del Francolí i la de l'arena de l'amfiteatre, dedicada al màrtir Frutuós.

El bisbe sant Pròsper, el 711, per causa de la invasió sarraïna, fugí i es refugià a Itàlia. Tarraçuna, segons escriptors musulmans, havia esdevingut un llogaret o un camp de majestuoses ruïnes. Després de diversos intents de reconquerir-la, no reeixits, el 1117, el comte Ramon Berenguer III ho aconseguí i la cedí a l'església. Passaren dos anys i sant Oleguer és nomenat arquebisbe de Tarragona i en fa donació al cavaller normand Robert Bordet – o d'Aguiló - nomenat príncep de Tarragona amb l'encàrrec d'emprendre la repoblació. No obstant, al cap de dinou anys, tornà a mans de l'arquebisbat.

CATEDRAL DE SANTA MARIA. TARRAGONA. Campanar i absis.

La porta de comunicació entre el claustre i el temple està formada per tres arquivoltes en gradació suportades per columnes, capitells esculpits amb temes bíblics, d'animals i vegetals; una llinda ben llisa; un timpà amb el Crist en majestat i el tetramorf esculpits i, finalment, un mainell amb un capitell esculpit de l'Epifania.

La façana de l'antiga sala capitular, avui capella del Corpus Christi, té una porta central flanquejada per dues finestres geminades i és gairebé idèntica a les dels monestirs de Santa Maria de Poblet de Poblet i Vallbona de les Monges.

HOSPITAL VELL DE SANTA TECLA

D'aquest hospital només en resta la façana. La planta baixa va ser bastida als segles XII i XIII i els dos pisos, hi foren afegits posteriorment. La planta baixa és un porxo format per arcs de mig punt -cinc a la façana principal i dos a la lateral- recolzats sobre pilars amb columnes adossades i capitells. La decoració és amb motius vegetals i geomètrics.

CASTELL DEL REI

L'antic Pretori romà del segle I fou reconstruït al XII com a castell del príncep Robert d'Aguiló i ampliat i reformat als segles XIII i XIV per Jaume II el Just i Pere III el Cerimoniós, respectivament. Està format per dos cossos, dels quals ens interessa l'occidental que és el que té restes medievals. Té

HOSPITAL VELL DE SANTA TECLA. Façana. Detall.

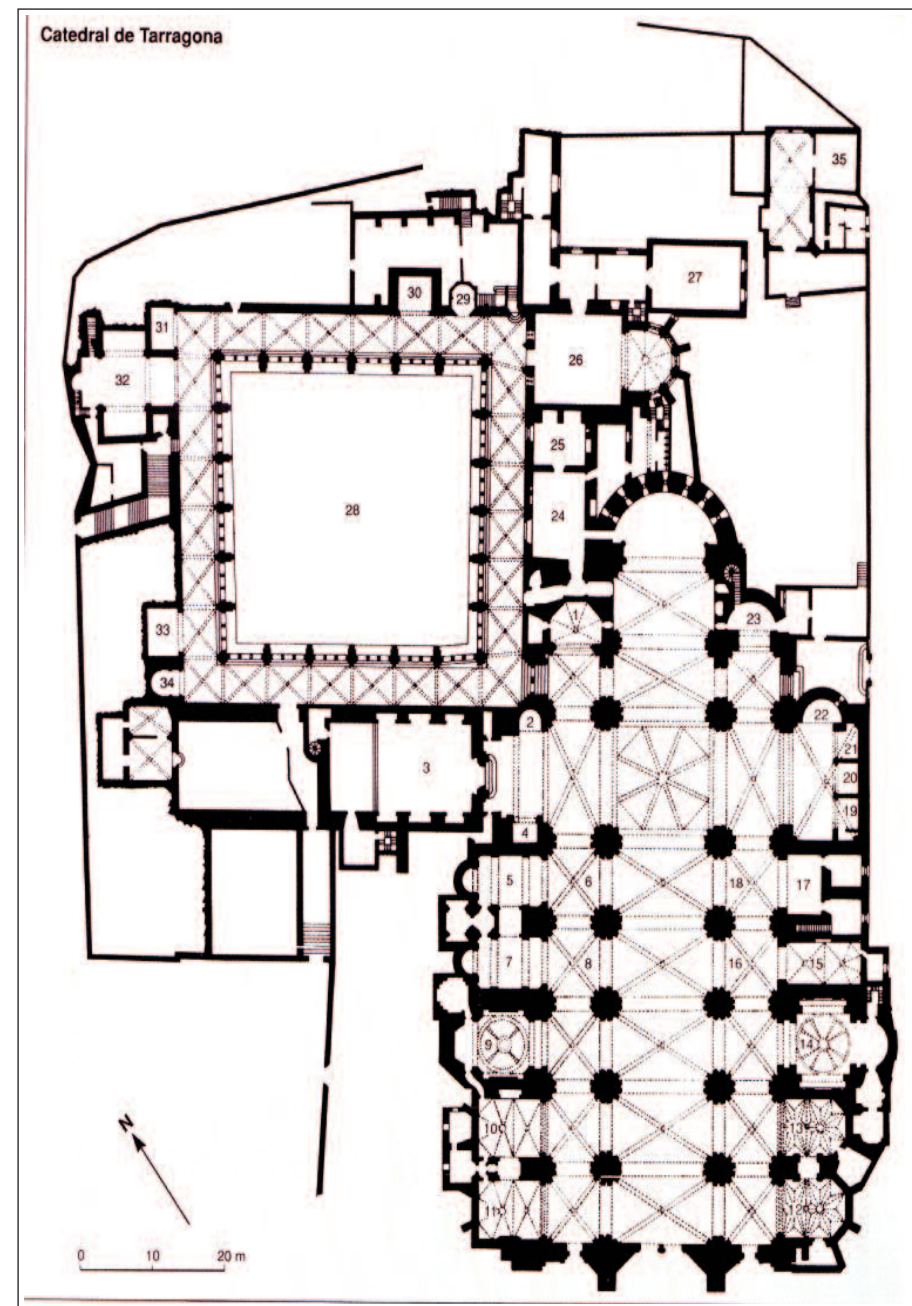
tres pisos i un terrat i a la seva façana hi ha gran nombre d'espitlleres i finestres geminades gòtiques.

L'absis principal presenta sota la cornisa un fris en dent de serra i arcuacions cegues que descansen sobre mènsules esculpides. El campanar és de tres cossos: els dos primers són de planta quadrada i el tercer és octogonal amb grans finestrals a cada cara i allotja quinze campanes, algunes de principis del segle XIV. La seva alçada és de 54 metres.

Al frontispici hi ha tres portes, una per a cada nau. Les dues laterals, romàniques, són de marbre blanc amb arquivoltes motllurades, columnes, capitells, llinda i timpà, però difereixen amb la seva decoració. La de l'esquerra, en el timpà, s'hi esculpí l'Anunciació, l'Epifania i l'Anunciació als pastors i els capitells tenen decoració vegetal. En canvi, la de la dreta, el timpà no presenta cap decoració però els capitells estan profusament decorats amb temes bíblics. La portada principal presenta arcs gòtics en gradació, timpà amb escenes del Judici Final, llinda i un mainell esculpit amb la Mare de Déu sobre un pedestal. A tots dos costats hi ha nínxols amb les estàtues dels apòstols i dels profetes.

CATEDRAL DE SANTA MARIA. TARRAGONA. Portal del'Epifania.

CATEDRAL DE SANTA MARIA. TARRAGONA. Planta de Catalunya Romànica vol. XXI, p.125.

Com a resum, els absis, el primer cos del campanar i les portes laterals són romàniques. La nau és bàsicament de transició i són gòtics els cossos superiors del campanar, el cimbori i la portada principal. Les capelles, n'hi ha de gòtiques, renaixentistes i barroques.

El claustre

La porta d'entrada al claustre és romànica i molt semblant a la de la nau lateral esquerra, però amb timpà llis. El claustre és de planta quadrangular i té un pati interior. Les galeries estan cobertes amb voltes de creueria i cadascuna es divideix en sis porxos. Uns porxos estan formats per un gran arc apuntat suportat per massissos pilars rectangulars, coronats per arcuacions polilobulades. Per sota hi ha tres arcs de mig punt suportats per una doble columna. En el timpà s'obren dos ulls de bou amb traceries calades. Les galeries són gairebé idèntiques a les de les ales més antigues dels monestirs cistercencs de Poblet i de Vallbona de les Monges.

L'escultura del claustre, en els capitells i els cimacis, és un dels conjunts més emblemàtics, a casa nostra, del romànic dels segles XII i XIII. El repertori iconogràfic es basa en: temes de l'Antic i del Nou Testament, figuracions humanes, d'animals i monstres i, també, amb molts motius vegetals i geomètrics.

CATEDRAL DE SANTA MARIA. TARRAGONA. Claustre. Interior.

Les muralles medievals

Al segle XII les muralles romanes es van haver de refer de la part meridional, avui anomenat el Mur Vell, del qual es conserven les torres de Morenes i d'Arandes. Al segle XIV s'ampliaren les muralles de l'àrea de l'antic circ romà, amb la construcció de la Muralleta, de la qual es conserven dues torres, la de les Monges i la d'en Tintoré.

SANTA MARIA DE TARRAGONA (LA CATEDRAL)

És l'edifici més emblemàtic de la ciutat. S'inicià la construcció l'any 1171 i es consagrà el 1331. Començada en estil romànic, molt aviat es passà al de transició del romànic al gòtic i al final s'acabà amb gòtic. És la catedral d'estil de transició més important de la Península. Es creu que es bastí sobre l'antiga catedral visigòtica i que a mida que avençava la nova, s'enderrocava la vella.

És un temple de planta basilical amb tres naus capçades per tres absis, tots inicialment semicirculars, un ampli transsepte i un creuer coronat amb una cúpula sobre trompes, un cimbori vuitavat amb grans finestrals a cada cara i un cupulí. Les naus són cobertes amb voltes de creueria, separades per arcs torals que descansen en grans pilars cruciformes amb columnes romàniques adossades, la majoria amb decoració vegetal, i arcs formers per separar les naus. D'aquestes, a les laterals hi ha disset capelles. Recentment, s'ha excavat la nau central i s'han trobat els fonaments del temple d'August

A l'altar major, davant del retaule gòtic, hi ha un magnífic frontal romànic de la primera meitat del segle XIII, de marbre blanc, dedicat a la vida i al martiri de santa Tecla.

CATEDRAL DE SANTA MARIA. TARRAGONA. Portal esquerre i detall del portal de la dreta.